

Rdeči vihar

Povest iz prve indijanske vojne za Ohio — Po starih virih pripoveduje Fric Steuben

Lord Denmor pred Čilikotom

— Tako, tako, zdaj torej hočeš rdeči gospodje skleniti mir. Mar tako kmalu vsega siti, ali pa jih strah mojih čet?

— Strah, dragi lord? Ne vem. bi sodil, da že imajo dovolj skalp. dovolj častnih ran in dovolj doživljanj, da si jih bodo pozimi pripovedovali ob ognju.

— In stari Kornstalk je ves divji, pravite?

Lord Denmor je stopal velikih korakov v svoji leseni hiši sem in tja. Virginci, sami vajeni drvarji, so mu jo bili postavili v dveh dneh.

— Kornstalk besni, kakor bolehen lev, lord. Katahekasa ni nič manj razvnet. Prava sreča, da ždi Logan v gozdu in da se ne gane... Toda to se lahko izpremeni. In če se Logan spet dvigne...

— To se lahko spremeni, pravite, Girty? Kako mislite to?

— Kako pač, lord. Logan ljubi Tekumseha, mladega Šavana. Ta pa se zdaj drži pri rodu Leni Lenape, pri Bukongahelih. Toda Kornstalk je poslal ponj in ga prosi, naj vendar skuša Logana pregovoriti za bojevanje. In če bo Logan nastopil za vojno, potem bomo vojno imeli, lord...

— Kdo je šel po Tekumseha?

— Črna kača...

— Vaš brat, Simon Girty? Iokavo vpraša grof.

— Da, moj brat, lord — mirno odvrne barantač. — On sodi, da so rdeči ljudje boljši kakor beli, — jaz to lahko razumem.

Grof se ustavi.

— Tako, tako, vi to lahko razumete, Simon Girty? Mar bi tudi vi radi prešli k rdečim? — vpraša zajedljivo.

— To se lahko pač še zgodi, lord, — barantač in skomigne z rameni.

Mož, to se upate reči meni, meni, črnerju angleške krone, meni, ki služite kot vohun? In vi pri tem še čete, da zaupam vašim besedam...? vzroji lord.

— Da, to se vse lahko še zgodi, — ponovi barantač ravnodušno — Saj je vendar res, da ste spravili moje starše s sveta. Toda tega je zdaj že štirideset let, midva oba — moj brat Jakob in jaz — sva bila takrat stara šele tri leta. Kaj veva midva o tem, kaj moreva o tem vedeti! Recite mi, lord! Saj so vendar možje iz rodu Seneka bili označeni za morilce... Kar pa midva veva, je tole: Rdečkožci so vzredili mene in brata. Jaz sem zrasel v plemenu Oneida, moj brat pa pri Šavanih. Oni so nas hranili, oblačili in vzgojili... Da, vzgojili, lord. Ne znam pisati in ne znam brati, pač pa znam loviti divjačino v gozdu, zavohati sovražnika v divjini in najti prijatelja med sovražniki, lord. Tako dobro znam to, da se upam kosati z onim vašim varovancem, ki stoji tamle zunaj, z Danijelom Bunom. Jakob se zdaj imenuje Črna kača in jaz — nu, mene že tudi kakorkoli imenujejo. Pa to ni važno...

Barantač se zasmeje.

— Skoraj bi moral reči: Črna kača se zdaj tu in tam imenuje tudi Jakob Girty, kajti kača — to je vendar njegovo prvo ime. Da, on ima tudi drugo ime. Ime belokožca, ali to smo izvedeli šele pozneje.

Lord stoji zamišljen.

— Sodite, kakor hočete, Simon Girty, toda povejte sami: zakaj naj vam zaupam? Po čem naj presodim, da mi vedno govorite resnico?

— Tega pa res ne vem, lord, kako naj to spoznate. Toda če mislite, da

sem prijatelj rdečkožcev, tedaj imate prav. Če hočete vojno, počakajte, da pride Tekumseh k Loganu Kajti. Če star mož, kakršen je Kornstalk, prosi mlajšega, mora ta ubogati. Tako zahteva indijanska vzgoja, to veste prav tako dobro kakor jaz. Če pa tega vendar ne veste, vam lahko Dane Bun to vsak trenutek potrdi.

In če potem Tekumseh, edini, ki ga Logan še mara, zaprosi Logana, bo Logan gotovo pozival na vojno. Prepričan sem, da išče smrti — kje naj jo najde prej, kakor v vojni?

Vohun umolkne in lord Denmor zre zamišljen v njegov temno ožgani, zvičajni obraz. Čez čas pa Girty nadaljuje:

— Vi želite mir, lord. Dobro, tudi jaz ga želim. Zakaj ga hočete, ne vem. — (Smehlja se pri teh besedah, toda lord Denmor tega menda niti ne opazi.) — Jaz želim mir, ker vem, da bodo Šavani vendarle premagani. Irokezov ste se rešili, odkar je Gingvata mrtev. Plemenu Mijami, ki je staremu Kornstalku zagotovilo svojo pomoč, ste natvezli na vrat Indijance iz rodu Siju...

— To ni res, Girty, nimam zvez s plemenom Siju. Sami so se podali na bojni pohod.

Girty se spet zasmehlja:

— Dobro. Vi nimate nobene zveze s plemenom Siju, lord. Vi mi gotovo ne lažete. Toda tu je polkovnik Ficpatrik (pred štirimi leti je bil še major, lord, ko je v Čilikotu sklenil pogodbo s Šavani). — Zdaj preživlja svoje proste dni med plemenom Siju. Potreben je oddiha, tale polkovnik Ficpatrik — in zdaj išče oddiha pri tem plemenu, ki je že od nekdaj sovražno Miamijscem.

— Ne morem mu zabraniti, da ne bi svojega svobodnega časa preživljal pri Sijuksih. Ficpatrik je pač po svoje vnet za rdečkožce. Miamijsce je že poznal, zdaj pa očitno hoče spoznati še Sijukse...

— Kakorkoli, lord, on biva zdaj med Sijuksi, pa prav to poletje in prav zdaj vpadajo Sijuksi k Miamijscem, zdaj, ko bi Šavani lahko potrebovali Miamijsce kot zaveznike. Vsi njihovi bojevniki se morajo boriti proti Miamijscem, da branijo svoje rignave. Niti enega

moža niso mogli poslati Kornstalku na ponioč — in prav zato morajo zdaj Šavani prositi za mir... Bister mož, tale Ficpatrik!

Zdaj pa lord ni mogel zakriti zadovoljnega smehlaja.

— In čeprav Kornstalk ni imel na razpolago Miamijscev, je domala propadla vsa vaša armada, če ne bi bil padel indijanski čarovnik... Samo pol ure pozneje in taborišče ob Kanahi bi bilo v Kornstalkovih rokah in nič več bi ne bilo generala Levisa. Čarovnikova norost in praznoverje Indijancev je rešilo tudi vas, lord!... Zdaj stojite tu pred Čilikotom: toda za vašim hrbtom so Indijanci rodu Leni Lenape in pred vami Šavani, vse naokrog je pragozd. Postrelili bi bili vas vse. Zdaj je seveda prepozno. General Lewis je ob Veliki Kanavi imel srečo, njegove čete so se branile z vašimi, zdaj Kornstalk ne more več zmagati. To ve on prav tako dobro, kakor vi, toda on se hoče boriti in umreti — in kaj naj vam koristi mrtev Kornstalk?

Tem slednjim besedam je Girty nehote pridal prizvok lokavosti.

— Kako menite to, mož? — vzroji lord.

— Vi veste to, lord. Kornstalk je velik glavar. On je vodil svoje čete ob Kanavi bolje kakor vaš proslavljeni general. To povedo vsi, ki se razumejo količkaj na to. Da, celo Dane Bun vam bo to priznal. Kornstalk vam lahko nekoč postane dober zaveznik, če bodo skušali ti-le virginski možje s dolgimi noži — (saj jih Indijanci imenujejo ravno zaradi nožev »Mičimal-sac«) — odpasti od Anglije.

— Ne brbljajte neumnosti, Girty! — Lord previdno pogleda skozi vrata. — Predvsem pa: Ne brbljajte tako glasno!...

Preudarno je nato stopal sem in tja, naposled se je postavil ob okence in je zrl v vrvež po taborišču. Spoštljivo je pravkar snel neki mimoidoči častnik klobuk pred guvernerjem, toda ta niti ni opazil pozdrava, tako je bil zatopljen v svoje misli.

Vohun in barantač je potrpežljivo čakal.

Slednjč se je grof Denmor spet okrenil.

(Dolje)

Na črnem kontinentu

Spisal Slavko From, dijak v Spodnji Kungoti

Naslednjo noč pa so dečki iz previdnosti izmenjaje se stražili. In ko so drugi dan krenili na pot, je Tomo še skrbneje nabasal puško ter jo na vsak sumljiv šum pripravil za strel. Ko so prišli do jase, se je Tomo, ki je hodil prvi, vrgel na tla ter šepnil zadnjima: »Pozor, poglejta na jaso!«

V tem hipu pa so začuli iz jase nečloveške glasove. Dečkoma je kar zastal dih. Po jasi so skakali okoli ognja in na kol privezanega moža črnici, ter tuleč opravljali svoje smrtno obrede.

»Ivo«, je šepnil Tomo, prosim, hiti kar moreš v čoln po steklenico črnila in zastavo. »Prosim, hiti!« Ivo ga je začuden gledal. »Našemim se,« je skoraj nestrpno dejal Tomo. Deček je razumel. Previdno je odšel. V daljavi kakšnih 100 korakov od jase pa jo je ucvrl, kolikor je mogel. Čez četrto ure je ves zasopel in poten oddal nestrpnima fantoma črnilo in zastavo. Tomo je oboje vzel ter se previdno oddaljil. Za bližnjim grmom se je slekel ter se našemil.

Čez nekaj minut je stopil pred ostala dečka. Toda kakšen. Ni ga bilo za spoznati. Na glavi je imel narejeno iz zastave fantastično pokrivalo. Telo si je počrnil s krivuljami in pikami. Kot tak je splezal na drevo. Še prej je naročil Charlesu: »Ko pričem kričati, tedaj prični streljati. Ivo pa me naj na vso moč posnema v krikih. Toda Charles, pomni streljaj samo v zrak!«

Naslednji prizor se je biskovito odigral. Tomo je skočil raz veje med plešoče črnice prav v trenutku, ko je mislil krvnik zadeti s kilem ujetniku smrtni udarec. Med Charlesovim streljanjem, Ivovim vpitjem je mlatil Tomo ljubitelja človeškega mesa z gorečo rogovilo, katero je potegnil iz ognja.

Osmojeni in prestrašeni kanibali so se tuleč razbežali.

Dečki so ujetniku razrezali vrvi. Iskreno se je zahvalil za rešitev. Začudenim fantom je povedal, da je lord Udell, vodja ponesrečene ekspedicije Z boleznim nasmehom je dejal: »Presuh sem jim bil, pa so me ohranili za zadnjega!«

Lord Udell je bil Anglež. Mož z denarjem Hrepenel je po dogodkih, kakršnih v Londonu ni mogel doživeti. In

takšen dogodek, ki ga je skoraj plačal z življenjem, je bil doživel.

»Sir,« je dejal Tomo, »pripeljali smo se v malem motornem čolnu. Upam pa, bo vseeno prostora za vse štiri, da se odpeljemo. Približno 110 morskih milj (444 m) od tu morajo biti Kanarski otoki. Do tja se pripeljemo. Tam pa bo gotovo zveza z Mogadorjem.

»Tako, tako,« je navdušen pritrdil lord.

Odšli so v čoln. »To je pa nekaj drugega, kot moderne londonske spalnice!« je hudomušno dejal lord, ko so mu pokazali primitivno prenočišče. Lordovo veselje je doseglo višek, ko mu je izročil Tomo dnevnik.

Kmalu nato so se odpeljali.

Sreča jim je bila mila. Dohiteli so tovorni parnik Marina, ki je peljal kokesove orehe v Mogador. Kapitan, stari, izkušeni pomorščak, jih je vzel iz usmiljenja na krov. Ko je parnik pristal v pristanu Mogadorja, je četvorica krenila na Tomislavovo stanovanje.

Doma jih je oče z veseljem sprejel. Lorda je pridržal par dni v Mogadorju. Nato se je lord vrnil v Anglijo. Ivota in Charlesa pa je dobrosrčni Tomislavov oče posinovil.

Naslednje jutro so vsi jutranji listi prinašali vesti:

Tomo Djordjevič se je vrnil. Junaštva dečkov.

Dvanajst- (Ivo), trinajst- (Charles) in petnajstletni (Tomo) dečki so rešili lordu Udellu življenje itd.

Ves naslednji dan so dečke nadlegovali časnikarji. Drugi dan so izšle po strani obsegajoča poročila. Na ulicah so jih obsipali z vprašanji in pohvalami.

Leta so pretekla. Naši junaki so bili že visokošolci. Nekega dne je izročil neznani mož Tomislavu težak zabojček rekoč: »Darilo«. Tomo se še ni mogel otresti začudenja pa je že možak izginil. Tomo je pred Charlesom, Ivotom in očetom pošiljko odprl. V zaboju so se zalesketali dragi kamni in biseri. Tomo je razburjen odprl pismo, ki je ležalo na vrhu zaklada.

Čital je:

Velečenjeni gospod Tomislav!

Usojam si poslati majhno darilce za izkazano uslugo napram meni. Ne vem,

če se še spominjate, ko ste kot deček odkupili sužnja — sirovežu — lastniku tovorov na parniku »Rio de Janeiro«. Ta odkupljenec sem bil jaz. Moja povest je dolga. Na kratko povedano: prišel sem v roke brezvestnim lovcom na sužnje. Iz tega trpljenja ste me rešili. Vil! Še enkrat iskrena hvala!

Vaš večni dolжник.

»To pa je redek primer hvaležnosti!« ugotovi z zadovoljstvom oče.

Mladcem pa so od navdušenja žarele oči, saj so imeli bogata sredstva za potovanje v prihodnjih počitnicah.

(Konec.)

Jutrovčki pišejo

Kako moram varčevati?

Že v začetku prvega šolskega leta so me domači in gospa učiteljica v šoli opominjali, kako naj varčujem. Premišljeval sem, kako bi si pridobil denar, da v starih letih ne bi bilo treba trpeti pomanjkanja. A nazadnje sem se odločil: »Vsak dinar, ki ga dobim, spravim v hranilnik. Tako se je nabrala precejšnja vsota. Končno sem vzel hranilnik in ga nesel v hranilnico. Moje geslo je, varčevati kakor pravi pregovor:

»Od kamna do kamna palača,
zrno do zrna pogača.«

Prav lepo Te prosim, dragi stric Matic, če bi ugodil moji želji, da bi bil naš prihodnji natečaj tale:

»Moj šolski izkaz.«

Majnik Franci, učenec IV. razr.
v Zg. Šiški 265.

Dragi stric Matic!

Danes se prvič oglašam v »Mladem Jutru«, ker vem, da nisem dobra pisateljica in tako bi moji spisi romali v koš. Pa vseeno sem se odločila, da boš vedel za moje misli namreč ker vprašal zakaj moramo varčevati in ker ne veš kakšen bi bil prihodnji natečaj. Ravno danes imam spis za šolo, ki ne vem kako bi ga napisala, da bi bil lepši. Namreč kako nam ata služi kruh. Vedno se opisuje in mi tudi boljše vidimo materinsko ljubezen. Zakaj nebi

tudi vsi Jutrovčki opisali enkrat tudi očetovsko trpljenje? Ki gotovo nič ne zaostaja za materinsko ljubeznijo. Tako bodo gotovo tudi vedeli zakaj moramo štediti, ker denar, ki ga zaslužijo naši dobri in skrbni ateki je zelo težko zaslužen in zato moramo štediti.

Srčno Te pozdravlja

Radoja Ule, učenka I. višj. r. osn. šole
v Mariboru, Stritarjeva ul. 15.

Dragi stric Matic!

Tudi jaz že dolgo čitam »Mlado Jutro«. Veselim se nedelje, ko ga dobim. Odgovarjam na novi natečaj.

1. Varčevanje je moč države. Kjer prebivajo varčni ljudje v tisti državi je blagostanje. Mi Jugoslovani, ki še imamo mlado državo, moramo posebno varčevati. Kako mi kupujemo tuje blago čeprav imamo domače mnogokrat boljše. Ako se naučimo v mladosti varčevati, smo na stara leta preskrbljeni, ker si prihranimo v mladosti.

2. Ne vem kako naj odgovorim na drugo vprašanje; že več natečajev mi je ugajalo. Jaz bi si želel, da bi novi natečaj nosil ime »Kako postanem zaveden Jugoslovane«, Nevem pa kako bo drugim ugajal.

Ciril Mikl, dijak III. r. m. š.
v Ljutomeru.

Zakaj moramo varčevati

Varčujemo zato, da si za stara in onemogla leta pripravimo brezskrbno življenje. Vsak skrben in pameten človek varčuje že v mladosti za neznano bodočnost, ki marsikoga dostikrat preseneti, ter bridko razočara in pahne v nesrečo in pomanjkanje. Narod, ki je varčen je tudi trezen in napreden.

»Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal,« pravi pregovor. Kdor stoji na svojih nogah, najbolje in najtrdnje stoji. Zanašati se na druge ni vedno dobro.

Pomisliti je treba, da ima vsak dan štiriindvajset ur in vsako leto tristo-petinšestdeset dni, potreba pa je večna. Pri varčnem gospodarju po navadi ni pomanjkanja.

Zato naj vsak varčuje že v mladosti, da ima bo v starosti.

Plaznik Franc. dij. 3 b razr. r. gimn.
v Celju, stanujoč Zidani most št. 15.

Jože Župančič:

Mladina za Prešernovo rojstno hišo

1. Mladi predsednik-četrtošolec Vilko

Že ob vstopu v hišo je Vilkova mama opazila, da je njen fantek izredno židane volje. Obraz se mu je smejal od sreče in lahno je požvižgaval. Rekel pa ni nič.

Nato se je spravil k mizi, vzel papir in ravnilo, ter je začel nekaj črtati.

»Ja, sinko, kaj pa ti je danes, da si tako vesel?« povprašajo Petelinova mama sinka Vilka.

»Nič, nič... posebnega.« se brani Vilko, a takoj pove, da je povabil k sebi sošolca Janka in Tončka. »Sejo imam!« ...

»Kakšno sejo?« vpraša mati, isto vprašanje primakne tudi Vilkov oče, gospod Petelin, ki je ravno stopil v sobo in zaprl za seboj vrata.

Nato brž Vilko razloži vso zadevo:

»Gospod učitelj je prebral v šoli okrožnico kraljevske banske uprave iz Ljubljane. Tam sporočajo, da se je sestalo več odličnih slovenskih mož, ki so izrekli misel, da bi bilo potrebno ohraniti rojstni dom največjega slovenskega pesnika dr. Franceta Prešerna v Vrbi pod Stolom na Gorenjskem. Rojstna hiša že razpada, ker njegovi sedanji lastniki ne zmorejo popravil. V Ljubljani so vneti možje premišljevali kako in kaj in so sklenili, naj odkupi Prešernovo rojstno hišo slovenska mladina. Vseh mladih Slovencev, ki pohajajo ljudske, meščanske, srednje, strokovne šole, pa tudi ljubljansko univerzo je nekaj nad 200.000. Preračunali so, da bi znašali stroški za odkup hiše 200 jurjev. Ko bi daroval vsak Slovenček, ki hodi v šole le en dinar, pa bi zbrali za odkup in popravila potrebno vsoto. Prešernova rojstna hiša bi postala tako last slovenske mladine, ki bi jo kot dar naših najmlajših podarili celokupnemu slovenskemu narodu.«

Se je čebjal Vilko, kar je čul v šoli: očka in mamica pa sta radostno prisluškovala pripovedovanju svojega sinka.

Vilko je nadaljeval: »Ko bo Prešernov rojstni dom odkupljen, ga bodo preuredili za Prešernov muzej. Vanj bodo

shranili vse, kar je v zvezi s tem našim največjim pesnikom. Preuredili jo bodo tako, kakršna je bila takrat, ko se je rodil Ribičevim — kakor se je reklo tedaj pri Prešernovih — sin France. Muzej bodo opremili s takim pohištvom, kakor je bilo v navadi leta 1800, v rojstnem času Ribičevega Franceta.«

2. Odbor ima prvo sejo

Medtem, ko je tekel pri Petelinovih živahen razgovor, sta potrkala na vrata oba Vilkova prijatelja: Janko in Tonček.

»Na sejo sva prišla, prijatelj, predsednik!«, se namuzne Janko.

»Kakšen predsednik?« zastrmita Petelinov oče in mati.

»Ja, kaj še ni Vilko nič povedal,« vprašuje Tonček, in takoj pojasni. »Dopoldne smo imeli v razredu volitve. Sklenili smo, da bomo tudi v našem razredu zbirali prostovoljne prispevke za odkup Prešernove domačije. Kakor v en glas so sklenili četrtošolčki, to so učenci našega četrtega razreda, da si bomo izvolili odbor, ki bo pobiral denar.«

Tedaj pa se vtakne vmes je Janko: »Ugotovili smo, da nam je treba predsednika, tajnika in blagajnika. Dolgo smo ugibali, navajali imena raznih naših učencev, pa smo se nato zedinili, naj bo predsednik Petelinov Vilko.«

»Pa zakaj ravno naš Vilko?« vpraša gospa Petelinova in zardi.

»Tako čast je treba zaslužiti,« dostavlja Janko in pove: »Prav gotovo zato, ker je Vilko med prvimi učenci v razredu...«

»In gospod učitelj je zadnjič že dal tako vedeti, da bo imel Vilko med vsemi najboljšo spričevalo,« pristavi še Tonček.

»Rad slišim tako pohvalo!« zaključil omenek gospod Petelin in potreplja svojega fanta po ramenih. Nato pa poizveduje: »Vidva sta pa gotovo ostala dva izbranca!« pravi in premeri z dobrohotnim pogledom Janka in Tončka.

Vilko radosten predstavlja oba svoja sodruga: »Da, očka, tako je! Janka smo izvolili za tajnika, Tončka pa za blagajnika.«

»In zdaj boste sejali,« se dobrodušno zasmije gospa Petelinova. Ne smemo vas motiti, kar sedite in sklepajte. Ko boste sejo končali, povejte. Natresla vam bom na mizo jabolčnih krehljec, da si boste potolažili želodčke.«

Gospod in gospa Petelinova sta nato odšla iz sobe in trojica je začela z resnim delom.

3. Važni sklepi.

Predsednik Vilko, tajnik Janko in blagajnik Tonček posedejo za mizo in začno z delom. Vilko pove, da je med tem že načrtal na list seznam, tja bodo zapisovali vsak dinar, ki ga bodo prinesli njihovi součenci.

»Zdaj zapišimo imena vseh naših četrtarčkov!« priganja tajnik Janko, ki bi že tudi kaj rad napravil.

Najprej spišejo s svinčnikom na poskusni list imena vseh šolarjev po abecednem seznamu. Nato imenik popravijo, šele tedaj ga vpišejo v seznam, ki ga je načrtal Vilko. Potem še enkrat prečitajo imena.

»Grabnarjevega Vinka bi prav lahko izpustili,« meni blagajnik Tonček! Težko bo prinesel kaj v šolo. Vem, da je njegov oče že dolgo brez službe, razen tega leži bolan. Pa tudi Grabnarjeva mama so bolni. Stanujejo daleč v Soteski. Grabnarjev Vinko se mi res smili, ko mora vsak dan premeriti tako dolgo pot v šolo in domov. Večkrat pride v šolo napol sit...« tako mi je tožil zadnjič.

»Nič zato, če ne bo Vinko nič prinesel,« pojasnjuje predsednik Vilko. »Saj smo se domenili že v šoli. Nekateri ne bodo prinesli nič, če ne bodo starši zadovoljni ali ne bodo utegnili. Bodo pa drugi, ki to lahko store, prinesli kak dinar več za ostale.«

»O, jaz sem mamico že vprašal,« pove radosten blagajnik, »dobil bom doma dva dinarja in dal enega za Grabnarjevega.«

»Se tole bi rad vedel,« sprašuje tajnik Janko. »Kdaj bomo začeli z zbirko?«

»Menim, takoj,« odloči predsednik. Kakor sem slišal iz okrožnice, je treba poslati prispevke do 15. marca v Ljubljano.

Blagajnik še pristavi, »Obletnica Prešernove smrti bo 9. februarja. Tedaj bomo imeli v šoli Prešernovo proslavo. Doslej nam je o vsakem velmožu, pesniku, pisatelju ali drugače zaslužni sebi pripovedoval naš gospod učitelj. Jaz pa imam zdaj drugo misel. Ko so že nas součenci izvolili za predsednika, blagajnika in tajnika, bi bilo prav, če mi sami izvedemo razredno proslavo. Moja sestra Nanča ima Prešernove pozije. Še je dovolj časa, da jih prelistamo in se naučimo kakor primerno njevo govo pesem. Ta pa — tedaj se je obrnil Tonček z važnim obrazom k Vilku in mu dejal — naš predsednik... ti boš moral imeti slavnostni govor.

Vilko je nekaj zajeceljal, pa je pritisknil za imenitno misel tudi Janko in rekel: »Nočemo biti kar tako. Če si res predsednik, boš moral govoriti o Prešernu. Nič se ne boj! Nekaj bomo sestavili sami, poprosil bom pa tudi našega Milana, ki hodi v ljubljansko gimnazijo, da nam bo pregledal, če bo vse prav, kar bomo sestavili.«

»Tako je,« je dejal še blagajnik.

»Pa naj bo,« se je udal nato še predsednik.

4. Predsednik Vilko o Prešernu.

Dva popoldneva so tiščali Vilko, Janko in Tonček skupaj glave. Sestavljali so govor. Kar je podjetna trojica zapisala, so dali nato pregledat še študentu Milanu. Ta je vse vestno pregledal, nekaj jim je tudi popravil, kar so pobrali fantki iz raznih knjig in zgodovine. Nekaj jim je še dodal, pa je zgledal sestra-vek tako le:

»3. decembra leta 1800. se je rodil pri Ribičevih v mali vasi v Vrbi na Gorenjskem sinko prvenec. Dali so mu ime France. Brihtnega fanta je dal v šolo njegov stric duhovnik. Prešernova mati je želela, da bi postal sinko France duhovnik, pa ga je bolj vleklo na univerzo, kjer je študiral za jezičnega doktorja.

Tiste čase so odločali pri nas Nemci. Dr. Prešeren pa je bil navdušen Slovenec. Zato so ga Nemci ovirali, ko je prosil dr. France za službo.

Odločil se je, da otvori lastno advokatsko pisarno v Kranju. To se mu je posrečilo, dolgo pa ni užival zadov svojega dela. Umrl je še mlad, 8. februarja 1849 je izdihnil naš največji pesnik svojo veliko dušo. Pokopali so ga na pokopališču v Kranju. Nedaleč od Pre-

šernovega groba počiva tudi pesnik Sorškega polja Simon Jenko.

Ceprav je izdal Prešeren le drobno knjižico svojih pesmi, ga doslej ni še po lepoti pesmi nihče prekosil.

Hvaležni rojaki so mu postavili v Ljubljani veličasten spomenik hvaležnosti, ki stoji blizu tromostja Ljubljanskej občinski odbor je imenoval tudi eno izmed najlepših ulic, ki teče po sredi Ljubljane z imenom našega velikega gorenjskega rojaka.

Zdaj pa je stopila pod prapor Prešernovih pesmi tudi slovenska mladina. Namerja odkupiti Prešernovo rojstno hišo s prostovoljnimi dinarskimi prispevki. Vsi šolarji se zavedamo važnosti naše zbirke, ki naj dokaže, da smo vredni velikega Prešerna. Želimo, da bi bil res čimprej odprt Prešernov muzej v Vrbi pod Stolom.

»Slava dr. Francetu Prešernu, hvala vam vsem, ki slavite Prešerna!«

»Živjo!« sta zaploskala navdušena poslušalca, ko jima je prečital Vilko govor, ki ga bo imel na razredni proslavi.

5. Zdaj gre zares.

Vilko, Janko in Tonček so zdaj med največjimi prijatelji. Nestrpnost pričakuje drugega torka v februarju. Določeno je za razredno proslavo dr. Franceta Prešerna.

S fantički pa nestrpnost pričakujejo tudi njihovi starši, kakšen bo 8. februar, ko bo nastopil Vilko kot govornik, Janko in Tonček pa bosta deklamirala Prešernove pesmi.

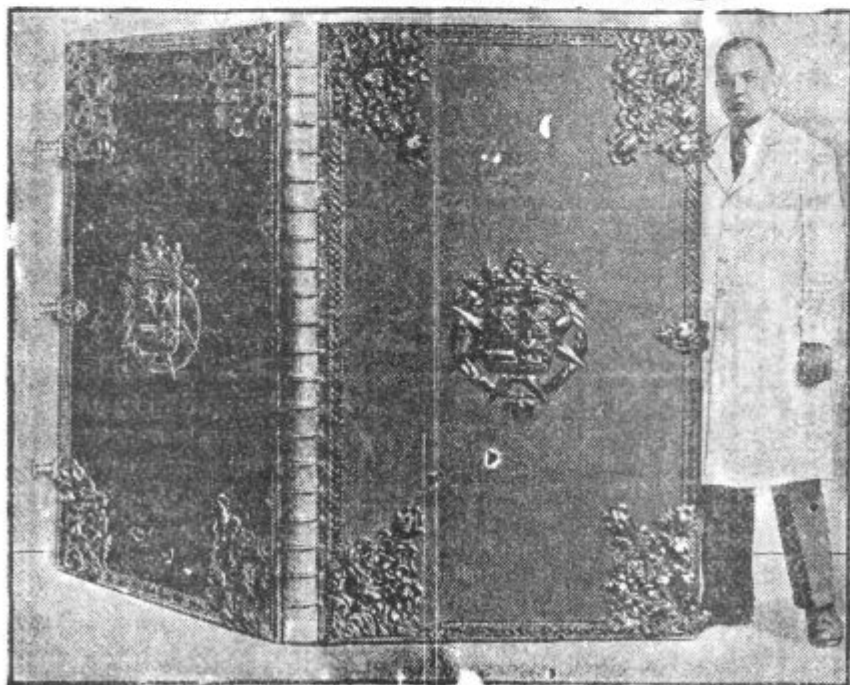
Prepričani so, da bodo s svojimi besedami navdušili vse in se bo razred naših četrtošolcev oddolžil Prešernu in prispeval tiste dinarje za odkup zgodovinske domačije pod gorenjskimi velikani.

★

Zdaj pa zastavljamo našim pazljivim bralcem naslednjo nalogo: Premislite kako bi izpadla Prešernova proslava pri naših četrtošolcih.

Napišite sami zaključek povesti in nam pošljite odgovore v teku prihodnjega tedna. Če prejmemo kaj dobrih in posrečenih odgovorov, jih bomo objavili v »Mladem Jutru«.

Najmanjše in največje knjige

Veliki zemljevid, ki ga je dobil Karel II. v dar

Kakor na vseh področjih, naletimo tudi pri knjigah na prave, pravcete porjake, po drugi strani pa na knji-

ge, ki niso večje od srednje velike pošne znamke.

Tako imamo tibetansko sveto pismo

(108 zvezkov po 10.000 strani) vsak zvezek tehta pa 4 kg 400 gr.

V londonskem Britanskem muzeju si lahko ogledamo zemljevid, ki ga je dobil v dar Karel II. in ki je 1 m 65 cm dolg in 1 m 15 cm širok.

Zlata knjiga države Dakote na svetovni razstavi v Chicagu leta 1893. je tehtala 79 kg 380 gr. Neka druga knjiga na isti razstavi je bila pa še večja od te; tehtala je 130 kg in je imela 2790 strani.

perzijskega pesnika Omara Chajama (izg. Kajama), tako majhna, da jo utegnemo pokriti z dvodinarskim novcem. Neko sveto pismo, tiskano v Londonu leta 1896, meri 45×30 mm in ima 876 strani in 27 slik. Neko drugo sveto pismo, ki ga je izdala leta 1883. oxford-ska univerza, je pa še manjše od navadne pisemske znamke.

Že v 17. stoletju so poznali knjige, nič večje od današnjega tramvajskega

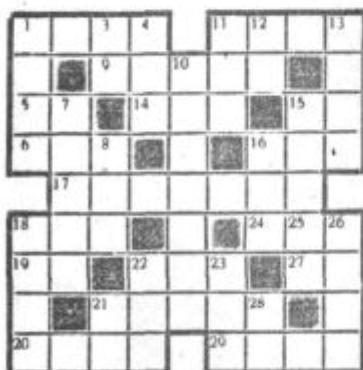

Majhne knjige iz washingtonske državne knjižnice

Seveda pa naletimo v svetovni zbirki knjig tudi na nenavadno majhne knjige; tako je ilustrirana zbirka pesmi

listka. Zdaj pa imamo že pravcate knjižnice samih takšnih drobcenih knjižic.

Križanka

Vodoravno: 1. konec življenja, 5. staroslovska pijača, 6. ljak, 9. starogrško mesto, 11. ozek del blaga, 14. žensko ime, 15. pomožni glagol, 16. enako znam, 17. pristanišče, 18. rimski cesar, 19. star veznik, 20. moderna barva, 21. domača žival, 22. vprašalni zaimsek, 24. število, 27. ploskovna mera, 29. grški junak.

Navpično: 1. Vrh v Karavankah, 3. strm del suhe zemlje, ki moli v morje, 4. števnik, 7. jugoslovansko zdravilišče, 8. ograjen prostor pri hiši, 10. Homerjeva pesnitev, 11. kazalni zaimsek, 12. egipčanski bog, 13. polotok v Črnem morju, 15. mesto v Dunavski banovini, 16. človeško bivališče, 18. kazalni zaimsek, 21. kratica za Kristus, 22. del človeškega telesa, 23. prva žena, 26. ptica.

Rešitev posetnice

Tiskar in knjigovez

Kdo bi rad imel
ves letnik 1936
„Mladega Jutra“

v obliki knjige za majhen denar?
Pišite na upravo „Jutra“, Rnasljeva ul. 5.